

دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران) دانشکده مهندسی برق

گزارشکار پروژه نهایی شبکه های چند رسانهای

Dodge Lane

نگارش علی بهمنیار پارسا پیلهور علی بابالو پویا شریفی

استاد راهنما دکتر شریفیان

تیر ماه ۱۴۰۲

تشخیص گفتار یا به اصطلاح speech recognition همواره از موضوعات مورد توجه تحقیقات هوش مصنوعی بوده است، در این پروژه به پیادهسازی یک سامانهی تشخیص گفتار برای تشخیص فرامین صوتی و سپس پیادهسازی یک بازی دو بعدی توسط کتابخانهی PyGame برای بهره گیری از این سامانه پرداخته شده است.

ما توانستیم با دو روش مدل هایی طراحی کنیم و بازی ایجاد شده را با کمک صوت کنترل کنیم.مدل های ما توانستیم به نتایج مطلوب برسیم. ما ۹۲.۳۷ درصد accuracy و ۹۲.۳۲ درصد

** اگر نیاز به train کردن شبکه دارید، فایل های دیتاست، ضرایب MFCC و Spectrogram بعلت حجیم بودن در کورسز آپلود نکردیم اما در لینک درایو زیر در دسترس است:

https://drive.google.com/file/d/1xoYZsE4EUadnmuRhex7ILZwG6v1SRtYR/view?usp=sharing

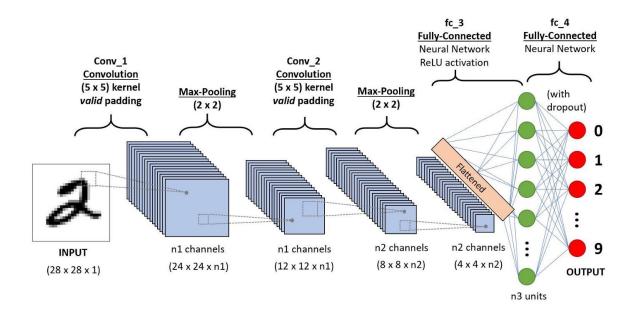
فهرست مطالب

1	پیش گزارش
١	ساختار شبکه CNN
۲	لايه كانوولوشنى
۲	لایه ادغام
٣	لایه کاملا متصل
٣	شرح دیتاست
٣	ديتاست
٣	نحوه استخراج ویژگی ها
۴	استفاده از ضرایب MFCC در شبکه MLP
١٢	استفاده از spectrogram به عنوان تصویر و استفاده از شبکههای CNN
١٧	Dodge Lane

پیش گزارش:

ساختار شبکه CNN:

شبکه کانولوشنی از لایه های اصلی زیر تشکیل شده است:

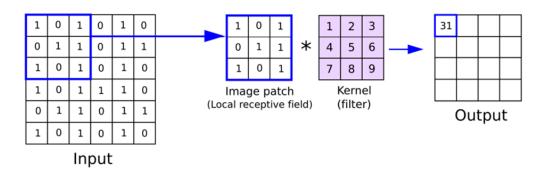

شکل 1) نمونه ای شبکه عصبی کانوولوشنی

- لايه كانولوشني
- لايه ادغام
- لايه كاملا متصل

لايه كانولوشنى:

در این لایه عمل کانولوشن بر روی داده ورودی و با استفاده از تعدادی فیلتر انجام می شود. برای محاسبه هر درایه خروجی، ماتریس فیلتر بر روی ماتریس ورودی لغزانده می شود. عمل کانولوشن به این صورت تعریف می شود که ابتدا اولین عنصر فیلتر بر روی اولین عنصر ماتریس ورودی قرار می گیرد. سپس مجموع ضرب درایه های متناظر فیلتر با درایه های متناظز ماتریس ورودی محاسبه می شود. در نهایت فیلتر بر روی تصویر ورودی به اندازه پارامتر از پیش تعیین شده 8 یه جلو برده می شود. با تکرار این مراحل ماتریس خروجی محاسبه می شود.

شكل 2) عملگر كانوولوشن

لايه ادغام:

یکی دیگر از لایه های شبکه کانولوشنی لایه ادغام است. این لایه هیچ پارامتر آموزشی ندارد. هدف این لایه ابتدا لایه کاهش ابعاد ماتریس ورودی ورودی و همزمان حفظ اطلاعات ارزشمند ورودی است. در این لایه ابتدا ماتریس با ابعاد از پیش تعیین شده k در نظر گرفته می شود. این پارامتر معمولا برابر با ۲ در نظر گرفته می شود. سپس با لغزلندن فیلتر بر روی ورودی لندازه ماتریس ورودی کاهش می یلبد. یک نمونه از عملگرهایی که برای نمونه برداری در این لایه استفاده می شود، عملگر بیشینه است. در این حالت ماتریس از پیش تعیین شده بر روی داده ورودی لغزانده می شود و تنها بیشینه عناصری که در هر بخش قرار می گیرند را به عنوان خروجی در نظر می گیرد.

لايه كاملا متصل:

در این لایه یک شبکه عصبی کاملا متصل قرار گرفته است. در این لایه هدف مرتبط کردن ماتریس نهایی با خروجی های نهایی شبکه است. وزن های شبکه کاملا متصل از طریق پس انتشار خطا بدست می آید.

شرح دیتاست:

دیتاست:

برای این پروژه از دیتاست TensorFlow که توسط Speech Command Dataset و AYI جمع آوری شده است برای آموزش شبکه عصبیمان استفاده می کنیم. این دیتاست شامل ۶۵۰۰۰ دیتا از ۳۰ کلمه کوتاه است که توسط مشارکت عمومی هزاران نفر بدست آمده است.

این دیتاست شامل دیتاهایی با برچسب هایی شامل ... Up, Down, Left, Right, On, Off, ... ابرچسب هایی شامل دیتاهایی با برچسب های Up, Down, Left, Right استفاده می کنیم که هر کلاس میباشد که برای این پروژه ما از لیبل های Trown, Left, Right استفاده می کنیم که هر کلاس بیش از ۲۰۰۰ عضو دارد.

نحوه استخراج ویژگی ها:

ابتدا دیکشنری data را به صورت زیر تعریف میکنیم:

```
data = {
    "mappings": [],
    "labels": [],
    "MFCCs": [],
    "files": []
```

لیست mappings به تربیب شامل لیبلهای down, left, right, up خواهد بود. لیست mappings شامل الیبلهای spectrogram یا spectrogram در لیست MFCCs یا لیبلهای 1، 2، 3 برای هر داده می شود. ضرایب spectrogram یا spectrograms قرار خواهند گرفت، همچنین نام هر فایل در را در لیست files ذخیره خواهیم کرد. برای استخراج فیچرها از کتابخانه librosa استفاده شده است کد زیر فیچرهای spectrogram و یا spectrogram را استخراج می کند؛

```
for i, (dirpath, dirnames, filenames) in enumerate(os.walk(dataset_path)):
      if dirpath is not dataset path:
          category = dirpath.split("/")[-1] # dataset/down -> ['dataset',
   data["mappings"].append(category)
          print(f"Processing {category}")
          for f in filenames:
              file_path = os.path.join(dirpath, f)
              signal, sr = librosa.load(file_path)
              if len(signal) >= SAMPLES_TO_CONSIDER:
                  signal = signal[:SAMPLES TO CONSIDER]
```

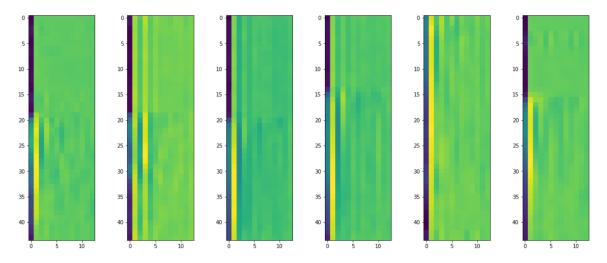
حلقه for اول فولدرهای داخل فولدر دیتاست را در نظر می گیرد و اسامی آنها را وارد لیست for دیگر می کند در ادامه برای هر فولدر که شامل دادههای یکی از کلاسهای مورد نظر است یک حلقه for دیگر انجام می پذیرد، کار این حلقه استخراج فیچر mfcc یا mfcc برای هر داده و ذخیره کردن آن در لیستهای تعریف شده در دیکشنری data می باشد.

ضرایب mfcc به کمک تابع (librosa.feature.mfcc) و ضرایب spectrogram به کمک تابع ضرایب spectrogram به کمک تابع Sample rate). انجام میپذیرد. (Sample rate برابر با 22050 هرتز قرار داده شده است).

به دلیل حجم بالای محاسبات این دو فیچر به صورت غیر همزمان استخراج شدهاند، ضرایب mfcc در فایل pickle ذخیره می شوند. فایل pickle ذخیره می شوند.

به علت محاسبات بالا به هنگام محاسبه ضرایب spectrogram از نیمی از دادهها به صورت رندوم صرف نظر شده و حدودا 4500 داده در این محاسبات شرکت میکنند.

دقت شود هنگام ذخیره سازی آرایهها به لیست تبدیل شده باشند.

دیاگرام ضرایب MFCC را در شکل بالا مشاهده می کنید.

استفاده از ضرایب MFCC در شبکه MLP:

پس از اکسترکت کردن ضرایب MFCC با استفاده از کد های زیر دیتا را میخوانیم:

```
DATA_PATH = "MFCC_data.json"

SAVE_MODEL_PATH = "model_mfcc.h5"

LEARNING_RATE = 0.001

EPOCHS = 40

BATCH_SIZE = 32

# This model has not yet been built. Build the model first by calling
`build()` or by calling the model on a batch of data.

def load_dataset(data_path):

    with open(data_path, "r") as fp:
        data = json.load(fp)

    X = np.array(data["MFCCs"])
    y = np.array(data["labels"])

    return X, y
```

ســپس ورودی های X, y را با اســتفاده از تابع زیر به داده های X, y را با اســتفاده از تابع زیر به داده های می کنیم:

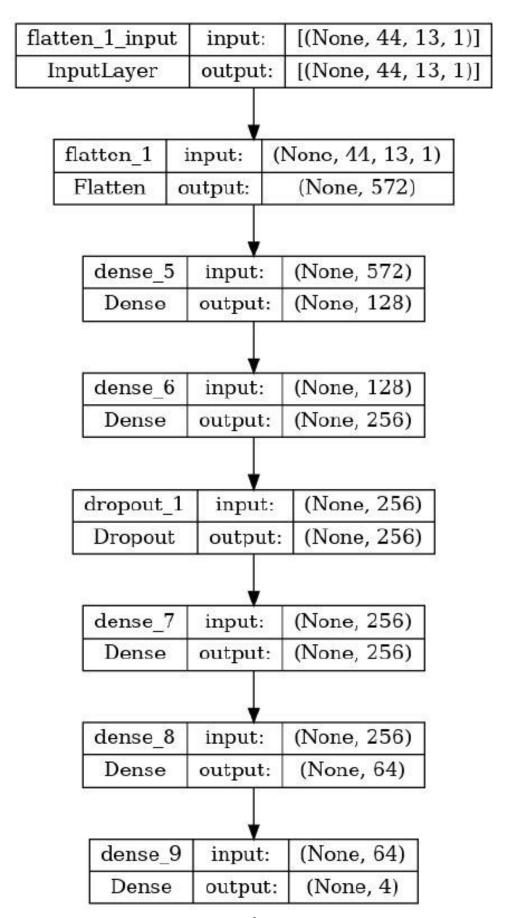
```
def get_data_splits(data_path, test_size=0.1, test_validation=0.1):
    # load the dataset
    X, y = load_dataset(data_path)
    # create train/ validation/ test sets
```

سـپس با اسـتفاده از تابع build_model مدل شـبکه MLP را میسـازیم. این تابع اندازه دیتا ورودی و همچنین learning rate را به عنوان ورودی میگیرد.

همانطور که مشاهده می شود این شبکه از نوع sequential با ۵ لایه Dense است که از تابع فعال ساز relu استفاده کردیم و برای لایه آخر از ۴ نورون با تابع فعال ساز softmax برای تشخیص چهار کلاس relu استفاده کردیم و برای لایه آخر از ۴ نورون با تابع فعال ساز Down, Left, Right, Up بترتیب خروجی است. ترتیب خروجی ها بترتیب الفبای انگلیسی است (Down, Left, Right, Up – بترتیب از چپ به راست).

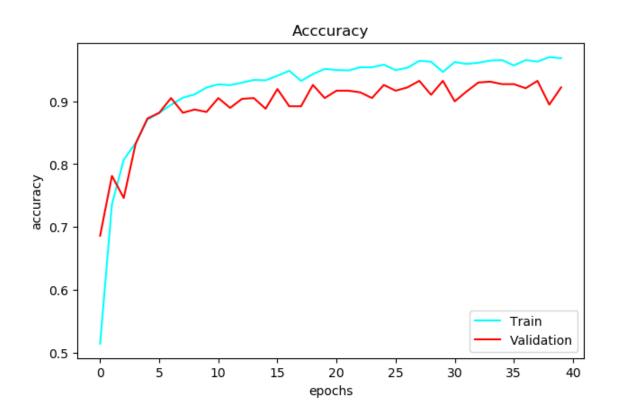
```
def main():
    X_train, X_validation, X_test, y_train, y_validation,
         y_test = get_data_splits(DATA_PATH)
    # build model
    input_shape = (X_train.shape[1], X_train.shape[2], X_train.shape[3]) #
(segments, coefficients <13>, 1)
    model = build_model(input_shape, LEARNING_RATE)
    # train the model
    history = model.fit(X_train, y_train, epochs=EPOCHS,
                       batch_size=BATCH_SIZE,
                         validation_data=(X_validation, y validation))
    # evaluate the model
    test_loss, test_accuracy = model.evaluate(X_test, y_test)
    print(f"Test loss: {test_loss}, test accuracy: {test_accuracy}")
   model.save(SAVE_MODEL_PATH)
    #eval
    print("evaling .....")
    model.evaluate(X_test,y_test)
    preds = model.predict(X_test)
    preds = np.array([np.argmax(x) for x in preds])
    str_labels = ['down', 'left', 'right', 'up']
    pp_matrix_from_data(preds, y_test, cmap='Blues_r', columns=str_labels)
    return model, history
if __name__ == "__main__":
   model, history = main()
```

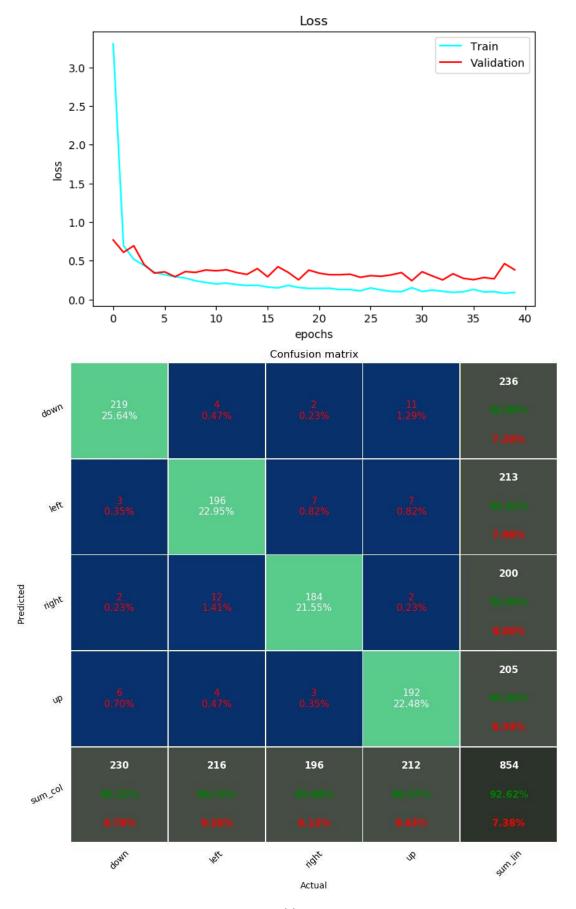
ســـپس با تابع main، دیتا را جدا می کنیم، مدل را کامپلیل و آن را برای دیتا های validation و test و validation و بترتیب evaluate می کنیم که نتیجه مربوط به این مدل را در ادامه می بینیم:

Layer (type)	Output Shape	Param #
flatten_1 (Flatten)	(None, 572)	0
dense_5 (Dense)	(None, 128)	73344
dense_6 (Dense)	(None, 256)	33024
dropout_1 (Dropout)	(None, 256)	0
dense_7 (Dense)	(None, 256)	65792
dense_8 (Dense)	(None, 64)	16448
dense_9 (Dense)	(None, 4)	260

Non-trainable params: 0

استفاده از spectrogram به عنوان تصویر و استفاده از شبکههای CNN:

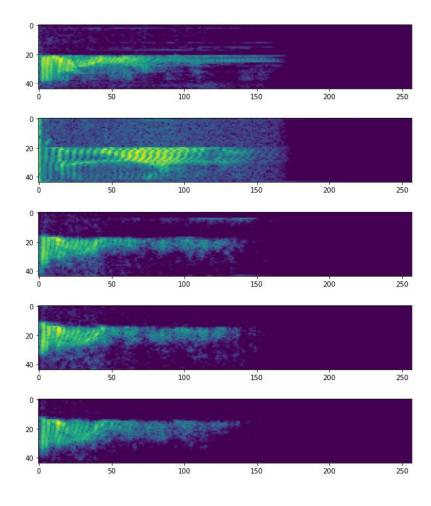
فیچرهای ذخیره شده در فایل spectrogram_data.pkl را به کمک کد زیر خوانده و به numpy.array تبدیل می کنیم.

```
def load_dataset(data_path):
    with open(DATA_PATH, "rb") as f:
        data = pickle.load(f)

X = np.array(data["spectrograms"])
y = np.array(data["labels"])

return X, y
```

مشاهده چند نمونه از دادههای spectrogram ذخیره شده؛

به کمک تابع train_test_split از کتابخانه sklearn دادهها را به سه قسمت train از کتابخانه validation ،train وارد شوند. test تقسیم می کنیم. در ادامه دادهها سه بعدی شده تا در شبکه cnn وارد شوند.

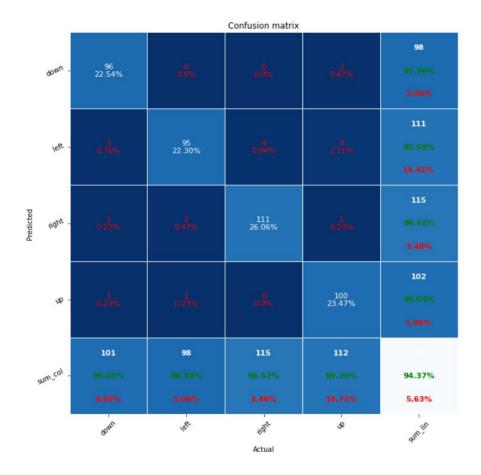
معماری شبکه استفاده شده شامل 6 لایه کانوولوشنی (به همراه maxpool) میباشد که به دنبال آن train و دو لایه Dense و دو لایه Tlatten استفاده شده است. برای جلوگیری از اورفیت شدن بر دادههای regularizer از regularizer استفاده شده و در لایه drop out ،Dense به کار رفته است.

از sparse_categorical_crossentropy به عنوان تابع loss و الگوریتم Adam برای sparse_categorical_crossentropy استفاده کردهایم.

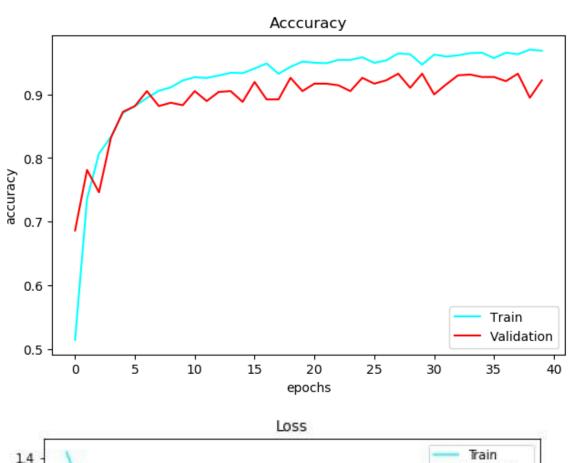
```
def build_model(input_shape, Learning_rate):
    model = keras.Sequential()
```

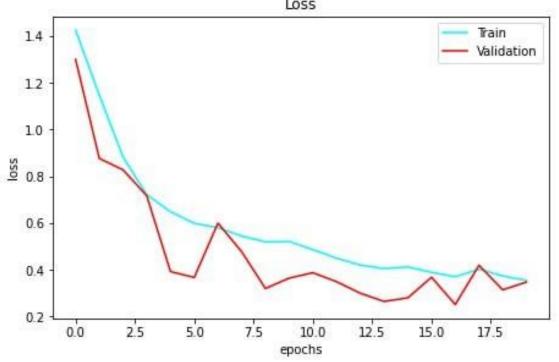
```
model.add(keras.layers.Conv2D(64, (3, 3), activation="relu",
   input_shape=input_shape,
kernel_regularizer=keras.regularizers.12(0.001)))
 model.add(keras.layers.BatchNormalization())
   model.add(keras.layers.MaxPool2D((3, 3), strides=(2, 2), padding="same"))
   model.add(keras.layers.Conv2D(32, (3, 3), activation="relu",
              kernel_regularizer=keras.regularizers.12(0.001)))
   model.add(keras.layers.BatchNormalization())
   model.add(keras.layers.MaxPool2D((3, 3), strides=(2, 2), padding="same"))
   model.add(keras.layers.Conv2D(32, (3, 3), activation="relu",
             kernel_regularizer=keras.regularizers.12(0.001)))
   model.add(keras.layers.BatchNormalization())
   model.add(keras.layers.MaxPool2D((3, 3), strides=(2, 2), padding="same"))
   model.add(keras.layers.Conv2D(32, (2, 2), activation="relu",
              kernel_regularizer=keras.regularizers.12(0.001)))
   model.add(keras.layers.BatchNormalization())
   model.add(keras.layers.MaxPool2D((2, 2), strides=(2, 2), padding="same"))
   model.add(keras.layers.Flatten())
   model.add(keras.layers.Dense(8, activation="relu"))
   model.add(keras.layers.Dropout(0.3))
   model.add(keras.layers.Dense(4, activation="softmax"))
```

مدل مجموعا 40 هزار پارامتر خواهد داشت نتیجه آموزش برای 40 ایپاک با نرخ یادگیری 0/001 برای دادههای آموزش دارای دقت 0/9034 میباشد. دادههای آموزش دارای دقت 0/9034 میباشد. model.evaluate میشود که دقت بر روی دادههای تست، 0/9437 میباشد. Confusion matrix برای دادههای تست رسم شده است.

نمودارهای loss و accuracy برای دادههای آموزش و صحت سنجی؛

در مقایسه دو روش بررسی شده می توان به این نکته اشاره کرد که spectrogram به دلیل دادههای زیادی برای هر سمپل تولید می کند شبکه پیچیده تری لازم دارد همچنین به دلیل ابعاد بالا محاسبات بالاتر می رود و زمان هر ایپاک حدود یک دقیقه می باشد که در مقایسه با فیچرهای mfcc و شبکه علاتر می آموزش هر ایپاک چند ثانیه زمان لازم دارد بسیار بیشتر است.

: Dodge Lane

بازی PyGame با استفاده از کتابخانهی PyGame طراحی و پیادهسازی شده است در طراحی این Game، بازی اصول OOP مد نظر قرار گرفته اند. به طور کلی ساختار بازی از سه کلاس ایجاد شده است: OOP بازی اصول Player و Player از کلاس Player و Player و Player و Player ایکن توسط اسپرایت Player و هواپیمای بازیکن توسط اسپرایت و Player ایجاد می شوند. برای تشخیص برخورد میان این دو نوع اسپرایت از pygame.sprite.collide_mask استفاده شده استفاده از Salpha mask دو اسپرایت برخورد میان آن دو را بررسی می کند.

ظاهر شدن هواپیماهای دشمن توسط دو پارامتر و یک شرط کنترل میشود، پارامتر و سدن مرامتر میشود، پارامتر میشود، پارامتر max_num_of_enemies حداکثر تعداد هواپیماهای دشمن موجود در صحنه را مشخص می کند، در صورتی که تعداد هواپیماهای موجود از این مقدار کمتر باشد، با احتمال spawn_chance یک دشمن جدید نیز آن است که از یک دشمن جدید در بالای صفحه ایجاد میشود، شرط ایجاد هواپیمای دشمن جدید نیز آن است که از تمام هواپیمای دشمن در تماس با یکدیگر ظاهر نشوند.

کد ۱: کنترل هواپیماهای دشمن موجود در صحنه

با ادامه پیدا کردن بازی، با توجه به زمان گذشته از شروع آن، پارامتر enemy_spawn_chance افزایش می یابد تا به مقدار ۱ (احتمال ۱۰۰ درصد) می رسد. سرعت دشمنها نیز به مرور زمان افزایش می یابد و بیش تر می شود. موارد مذکور موجب افزایش سختی بازی به مرور زمان می شوند.

بازیکن ۵ جان دارد، پس از ۵ بار برخورد، بازی به پایان میرسد و مدت زمانی که بازیکن توانسته است در بازی باقی بماند، به عنوان امتیاز وی در نظر گرفته میشود. در این هنگام با بهره گیری از کتابخانهی easygui، نام کاربر پرسیده میشود و نام کاربر به همراه امتیاز وی (تعداد ثانیههایی که کاربر توانسته در بازی باقی بماند) در یک پایگاه دادهی SQLite ذخیره میشود، همچنین تمام رکوردهای موجود در پایگاه داده مرتب شده و براساس آنها رتبهی کاربر مشخص شده و به او نمایش داده میشود.

```
c.execute(insert_query)
  conn.commit()
except Exception as e:
  print(e)

return rank + 1
```

کد ۳: ارتباط با پایگاه داده، ذخیرهی امتیاز کاربر و تعیین رتبهی او

کنترل کردن بازی با کیبورد:

برای کنترل کردن بازی علاوه بر فرامین صوتی می توان از کیبورد نیز استفاده کرد بدین صورت که با استفاده از Arrow Key های کیبورد، هواپیما در جهت آن کلید حرکت می کند همچنین با استفاده از کلید عمود هواپیما گلوله شلیک می کند (برای عدم بهم خوردن بالانس بازی ماکزیمم ۵ عدد گلوله می توانند حاضر باشند تا موقعی که یکی نابود شود) که این گلوله ها در دو حالت نابود می شوند: یکی زمانی که گلوله از تصویر خارج شود حالت دیگر زمانی که گلوله با هواپیما برخورد کند، در این حالت هم گلوله هم هوایپمای دشمن هر دو نابود می شوند.

کنترل کردن بازی توسط فرامین صوتی:

برای کنترل کردن بازی توسط فرامین صوتی، از Redis استفاده شده است؛ همزمان با ماژول main که ماژول اصلی بازی است، ماژول predict نیز اجرا می شود، این ماژول مداوماً یک استریم صوتی از میکروفون دریافت کرده و توسط مدل train شده فرمان صوتی گفته شده را تشخیص می دهد، سپس در صورت تشخیص فرمان صوتی، آن را در یک key در sedis ذخیره می کند، ماژول main نیز همواره در حلقه ی بروزرسانی خود، key مربوطه را از redis دریافت کرده و در صورت وجود مقدار (داده شدن فرمان صوتی) فرمان داده شده را در حرکت هواپیمای بازیکن اعمال می کند.

در ابتدای کد ماژول main یک ثابت با نام REDIS_ENABLED وجود دارد که تعیین می کند اتصال ماژول با redis و نیز کنترل بازی توسط فرامین صوتی فعال باشد یا نه. لازم به ذکر است که برای استفاده از سرویس redis این سرویس میبایست بر روی localhost بر روی پورت پیشفرض 6379 اجرا شده و قابل دسترسی باشد.

تصاویری از محیط بازی را در زیر مشاهده می کنید:

